Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historiae evangeliae libri quattuor - Cod. Aug. perg. 217

Iuvencus, Gaius Vettius Aquilinus

[S.l.], [9./10. Jahrh.]

Liber tertius

urn:nbn:de:bsz:31-67026

Visual Library

Agnouit tamen esse dm̄ plebs omnis adorans
Insolido molles subiecit tramite uestes
Dicite gentiles populi cui gloria regi
Talis in orbe fuit cui palmis comita uelum quam
Frondibus arboreis laudem celestibus hymnis
Obuia turba dedit dn̄o nisi cum patre xp̄o
Qui regit & herum princeps in principe regnum

EXPLICIT PASCHALIS CARMINIS LIBER SECVD̄

INCIPIT PASCHALIS CARMINIS LIBER III

Has interuirtutis opes iam proxima paschae
Ceperat esse dies dn̄i cum gloria uell&
Ponere mortalem uiuaq; resumere carnem
Non aliam sed rursus eam quam munere plenam
Lucis ab infernis releuans ad sidera duxit
Exclamansq; palam pater ista mem& in ora
Saluifica sed in hanc ideo uenit tamen horam
Clarifica dixit nomen tuum magnaq; celo
Uox resonans uenit per nubila clarificaui
Clarificemq; iterum quid apertius est patre teste
Celo assertorae ac nec sic cognoscere xp̄m
Gens uoluit iudea dm̄ pars esse ferebat
Hoc tonitru pars angelicā crepuisse loquellam
O gens caeca oculis o gens durissima corde
Num tonitrus potuit xp̄m seuangelus ullus
Auctorem generasse suum qui nomine patris
Audita responsa dar& sed labore tonantis
Natum agnoscentis populus quo creder& adstans
Uox emissa suo responsa consona uerbo a filio
Annua tunc sacre celebrans per munera caenae
Paschales ex more dapes humilemq; ministrum
Se faciens & grata suis & empla relinquens
Assurgit famulisq; libens famulatur & omnem
Linteolo ac inctus tantum prebuit honorem inclinauit
Discipulis ut ponte lauans uestigia cunctis
Nec iudam & cuper& quem pro dicionis inique
Nouerat auctorem sed nil tibi gloria seuae
Traditor illa dabat pedib; consistere mundis
Qui sensu pollutus eras uelut omne sepulchrum
Exteriora gerens albe uelamina forme
Sordibus interius foedoq; cadauere plenum

Nec dnm latuere doli scelerisq; futuri
Prodidit auctorem panem cui tradidit ipse
Qui panis tradendus erat necem corporis ceteque
Sanguinis illesui postquam duo munera sanxit
Atque cibum potumque dedit quo perpetenumquam
Esuriant sitiantque animae sine labe fideles
Protinus in iudam sedes ubi lucior habebat
Sps intrauit te terrimus armaque sumens
In dnm seruile dedit consergere bellum
Pactus grande nefas parua mercede neque illi
Culpa datur pretio sed inherent crimine facta
Tantundem sceleris ter dena nomismata sumens
Argenti paruo cecatus munerae gessit
Quantum cunctae simul terrarum regna maris que
Diuitias omnemque uagis cum nubibus aeram
Sic aperet gesturus erat neque enim bona mundi
Sufficerent magni fuso pro sanguine xpi
Qui pater est mundi qui fecerat hunc quoque nasci
Atque utinam sterilidam natus matre nequisset
Natalem sentire diem nec luminis huius
Ausisset placidas flabris uitalibus auras
Aeterno torpore latens miseroq; fuisset
Sors melior nescire datam quam perdere uitam
Aut male fusus humo confestim munera lucis
Perderit ut puluis quem uentus procit ingens
A facie terre rapidisq; uolatib; aetis
Aspargitur in uacuas nebulis obscurior umbras
Tunc cruente ferox audax insane rebellis
Perfide crudelis fallax uenalis inique
Traditor inmitis fere proditor impie latro
Preuius horribiles comitaris signi fer enses
Sacrilegamq; aciem gladiis sudibusq; minace
Commoueas ori ora premis melliq; uenenum
Inseris et blanda dnm sub imagine prodis
Quid socium simulas et amica fraude salutas
Numquam terribiles aut pax conuirat ingenses
Aut traculenta pio lupus oscula porrigit agno
Traditus ergo uiris operator scs iniquis
Consuetam non linquit opem puero reuulsa
Ensepe tri ne quapius apietate uacaret
Reddidit auriculam necenim uindicta tonanti
Conueniens humane fuit quomilia patrem

Angelicas sibim& legiones poscere poss&
Plus duodena dari simall& sumere poenas
Demeritis quam sponte suas ignoscere plagas
Tunc parci mucrone iub& quia uenerat ipse
Ponere pro cunctis animam non tollere cuiquam
Namq; p&roclara iamdudum uoce fatenti
Cum dn̄o seuelle mori prius a liger inquit
Quam gallus cant& hac me ter nocte negabis
Non reprobando fidem sed predicendo timorem
Continuo ad tristes caiphae deducitur aedes
Ille sacer dotum fuerat tunc deniq; princeps
Et princeps scelerum namq; hoc resi dente cathedra
Pestifera falsis agitatum testibus ard&
Concilium iam iamq; uolant mendati a mille
In dn̄m uanis hominū conflata fauillis
Et pereunt leuitate sui uelut ignis oberrans
Arentes stipulas uis ē cui summa cremandi
Materies infirma rapit uictoq; furore
Labitur inualide deformis gloria flamme
Postquam nulla dolis patuit uia brachia tolli
Armat in insontem seuus furor heu mihi quantis
Inperior lacrimis rabidum memorate tumultum
Sacrilegis mouisse manus nondeniq; passim
Uel colaphis pulsare capuc uel cedere palmis
Aut spuere infaciem p leps & cecranda quieuit
Ille tamen paciens subiecto corpore totum
Sustinuit naeq; dedit sua membra saluti
Namq; per hos colaphos capuc est sanabile nostrum
Haec sputa per dn̄m nostrum lauere figuram
His alapis nobis libertas maxima plau sit
At senior cuicuncta potens predixerat auctor
que uentura forent qm̄ transire nequibit
Infectum quod xp̄s ait s; prorsus adesse
Ipsius & sotiis semel acbis terq; negauit
Et gallus cecinit con pl& aest santio xpi
Et sensus redere p&ri memor ille malorum
In memoris damnauit opus gemituq; sequente
Culpa fugit cedunt lacrimis delicta profusis
Et dulcem ueniam fl&us generastis amari
Iamq; dies aderat nocturna mestior umbra
Flagitium uisura nouum tenebrisq; remotis
Pandebat populis iudeae crimina gentis

Mox igitur dnm pilat ad moenia duci
Nexibus adstrictum iudas ut uidit iniquis
Deriguit scelerisq. sui commertia reddens
Incassum facti precium non facta reliquit
Quidnam etenim prodest illic trepidare timore
Nullus ubi timor est autq; confessio tetro
Luce in inferno cum iam demessa securis
Arboris infande radicibus exicialem
Que peperit fructum feralia germina uertat
Funditus et dignis pereant mala robora flammis
Continuoq; trucis correptus mente furoris
Sequoq; morte petit etiamquam tc sanior esset
Cum scelus ulcisci procurrere ipsaq. dire
Cuttura uocis iter cunctiq; uendere mundi
Ausa redemptorem nodatis faucibus angens
Infelicem animam laqueo suspendit ab alto
Leuior ira quidem tanto procrimine culpe
Cunctorum cui nulla foret par poena malorum
Exitus hic mortis tamen et sublime cadauer
Ostendit populis quanto de culmine lapsus
Pridem discipulis qui nunc reus alta relinquens
Sidera tarta reū descendit ad usq. profundum
Tunc apostolicus nunc uilis apostata factus
At dns paciens cum presidis ante tribunal
Stare ut ad iugulum ductus mitissimus agnus
Nil inimica cohors in sontis sanguine dignum
Repperiens quod se rex dixerit esse
Obicit et uerum mendax procrimine dicit
Nec mirum si iura dī gens impia uitet
Imperiumq; neg et lucosq; semper amauit
Idola dilet similinam more furentes
Tunc coluere bala al nunc elegere barabban
Damnatoq; pio conseruatoq; proteruo
Mutauit perutrumq. uiam sententia iustum
Auctor mortis erat iussus qui sumere lucem
Auctor mortis erat iussus qui sumere mortem
Credite iam xpm procunctis credite passum
Quid dubitatis adhuc ensectus terga flagellis
Subditus obprobriis poenas amplectitur omis
Ne dignus sentire necem uellatro perire
xii Heu falx torua patrum fege et cesura nepotum
Heu facinus pilate tuum quot gesseris uno

Crimina iudicio uili simente notares
Non solum lauisse manus sed corpore toto
Debueras sacrum uenie sperare lauacrum
Corripis insontem sistis sub preside regem
Preponis humana dō qua morte teneris
Qui dnm numerosa cruci per uulnera figis
Cumque datus seuis ad penam scs abiret XIII
Militibus uilem rubri subtegmine cocci
Uestitur clamidem species ut cuncta cruenta
Mortis imago foret spinis circum dedit amplum
Omnia nostrorum susceperat ille malorum
Implet arundo manum sceptrum qd mobile semper
Inualidum fragile est uacuum leue moxq; alienos
Deponens habitum proprium suscepit amictum
Scilicet humane positurus tegmina carnis
Et sumpturus item niliam mobile feret
Post mortem propria cum maiestate resurgens
Nec sine diuino constat moderamine gestum XIIII
Quo uinum cum felle datum tristemq; saporem
Suscipiens tetigit labiis et abore remouit
Quippe necem paruo degusturus amaram
tempore quam reduci contemnere carne pararet
Protinus in patuli suspensus culmine ligni XV
Relegione pia mutans discriminis iram
Pax crucis ipsa fuit uolentaq; robora membris
Inlustrans propriis poenam uestiuit honore
Suspli cumq; dedit signum magis esse salutis
Ipsaq; scificans in se tormenta beauit
Neue quis ignoret speciem crucis esse colendum
Que dnm portauit ouans ratione potenti
Quattuor inde plagas quadrati colligat orbis
Splendidus auctoris deuertice fulget eous
Occiduo sacre lambuntur sidere plante
Areton dextra tenet medium leua erigit axe
Cunctaq; de membris uiuit natura creantis
Et cruce complexum xps regit undiq; mundum
Scribitur et titulus hic est rex iudeorum XVI
Quo nil ad eitate uacet nam celitus actum
Hoc hebrea refert hoc greca lati naq; lingua
Hoc docet una fides unum ter dicere regem XVII
Huius in ecu uns sors mittitur ut sacra uestis

Intemerata manens a xpo scisma uetare
XVIII Quin etiam insonti latere [illegible] et utroq; cruentos
Constituere [illegible] et omnibus unum
Non faciat similis quamuis sententia namq;
Inter carnifices sco pendente latrones
Par est poenatrium sed dispar causa duorum
Hi mundo sunt quippe rei procrimine multo
Huic reus est mundus saluatus sanguine iusto
Supplicijsq; tamen rerum dominatur in ipsis
Iura potestatis non perdidit equus utrumq;
Iudex namq; tuens hunc eligit hunc reprobauit
Amborum merita precelsa examine pensans
Unus enim quem uita ferox nec morte reliquit
In dnm scelerata mouens conuitia dictis
Mordebat propriis et tamquam stiger hyrcus
Ore uenenoso uitem lacerabat amoenam
Alter adorato per uerba precantia xpo
Saucia dilectus flectebat lumina tantum
Lumina nam gemina [illegible]ace bat uulnera palmas
Que dns ceu pastor ouem deserta per arua
Colligit errantem secumq; abducere gaudet
In campos paradise tuos ubi flore perenni
Gramineus blanditur ager nemorum [illegible] uoluptas
In riguis nutritur aquis interq; benigne
Conspicuos pomis non deficientibus hostos
Ingemit antiquum serpens habitare colonum
Ambo igitur uarium diuerso calle latrones
Aegressi facinus uiolentum grande petrarunt
Infernas adit ille fores aditiste supernas
Ille profunde sequens penetrauit claustra gehenne
Abstuli iste suis celorum regna rapinis
XVIII Inter ea horrende subito uenere tenebre
Et totum tenuere polum mestisq; nigrante
Exsequi istecere nubem sol diem coruscos
Abscondens radios tetro uelatus amictu
Delituit tristemq; infecit luctibus orbem
Hinc elementa sibi meruerunt cernere luctum
Auxilijs orbata patris laeta per [illegible]rtum
Mesta per occasum nam lux tempore fulsit
Nascentis dno sic hoc moriente recessit
Non absens mansura diu sed mistica signans
Per spacium sere tasuum quippe ut trib; horis

Cœca tenebrosi latuerunt sidera celi
Sic dn̄s clausi triduo tulit antra sepulchri
Nec tellus sine clade fuit quae talia cernens
Funditus intremuit dubioq; in fine supremum
Expauit natura modum ne cogeret omnem
Summus apex inferna petens recumbere molem
Auctoremq; sequens per tartara mundus abiret
Sed pietas immensa uagas properabat ad umbras
Perdita restituens non consistentia perdens
Nulla tamen tanti meruerunt signa peridi
Qui dn̄m fixere cruci qui insuper haustum
Cum peteret siciens unus de plebe nefanda
Peniculo infusum calamo porrexit acetum
Manzeribus populis in deteriora uolutis
Conueniens liquor ille fuit nam dulcia uina
Sicut in horrendum cum conuertuntur acetum
Amensis proiecta iacent ita tempore prisco
Gens acceptado nunc est odiosa propago
Ego ubi cuncta boni complera est passio xp̄i
Ipse animam proprio dimisit corpore scam̄
Ipse iterum sumpturus eam quia mortuus idē
Idem uiuus erat membris obeuntibus in se
Non obeunte dō cuius uirtute retrorsum
Inferne patuere uie rupteq; fatescunt
Diuisē conpage pere redi uiua iacentum
Corpora scorum factis abere sepulchris
Inclineres animata suis subitoq; fragore
Illud ouans templum maioris culmina templi
Procubuisse uidens ritu plagentis alumni
Saucia discisso nudauit pectore uelo
Interiora sui populis arcana futuris
Iam reseranda docens qua lex uelamine morsi
Tecta diu xp̄o nobis ueniente patescit
Dicubi nunc tristis uictoria dicubi nunc
Mors stimulus horrenda tuusque semper opimus
Instaurata malis cunctis inuadere gentes
Poenali ditione solesen pessima nontu
Peruenis ad xp̄m; sed xp̄s peruenit ad te
Cui licuit sine morte mori quiq; omnia gignens
Omnia constituit te non formauit ut esses
Semine uipereo culpa generice crearis
Et uenia regnante per iam sp̄s ar tus

Lique rat ad tempus patulo iam frigida ligno
Uiscera pendebant & adhuc furor arma ministre
Cuspide perfossum uiolat latus aeq: patenti
Uulnere purpureus cruor & simul unda cucurrit
Hae e quippe sacre pro religionis honore
Corpus aqua sanguis tria uitae munera [illegible] nostra
Fonte renascentes membris & sanguine xpi
Uescimur atq: ideo templum deitatis habemur
Quod seruare dns nos annuat inmaculatum
Et faciat tenues tanto mansore capaces humiles
Ergo ubi deposita tesaurum corporis amplum
Nobilis accepit dno locus ille iacente
Nobilior surgente tamen generatio fallax
Angebat subcor de nefas quod nocte silenti
Discipuli xpm raperent & abisse referrent dicerent discipuli
Ter redeunte die sicut dixerat ipse
Quos timulante m & uigilum munimina poscunt adiuuacio
Plura dari seuaq: locum obsidione teneri
Si nondum prost uinda crucis post uulnera ferri
Post obitum mortis numerosa cede truentum
Carnificis implestis opus nec creditis illum
Quo ciesimis animas produxit abumbris
Posse suam reuocare magis peioribus aptos
Consiliis armate dolos signate sepulchrum
Ponite custodes monumento aduol uite saxum
Qui spoterit seruare dm cui cardine rerum fine
Cuncta patent undis habitat per tartara regna
Et celi de nube tonat quid soue tumultus
Ex cubis dep dis op quid nitiris illam
Explorare fidem cui nonuis credulus esse resurrectione
xxv Coeperat interea post tristia sabbata felix
In radiare dies culmen qui nominis alti
Ad no dominante trahit primusq; uidere
Promeruit nasci mundum atq: resurgere xpm uidere
Septima nam genesis cu dic & sabbata dare & septima
Huc orbis capuc esse diemquem gloria regis
Primatum reinere dedit hoc luminis hortu
Nunc & iam proprii donans fulgore trophei
Uigo pa sens alteq; simul cum munere matres
Messis aromatice notum uenere gementes
Ad tumulum uacuumq; uidentiam corpore factum
Sed plenum uirtute locum nam missus ab astris

Corporis ablator uelocius esse putauit

Angelus amoti residebant uertice saxi
Flammeus aspectu niueo p̄clarus amictu
Quigemina specie terrorem & gaudia portans
Cunctaq; dispensans custodibus igne minaci
Uenerat informam xp̄m querentibus albam
Ille igitur dn̄m calcata uiuere morte
Angelica didicere fide perterritus autem
Miles inancipiti reti discrimine uitam
Deserta statione fugax testisq; timoris
Uera refert gratis postquam data munera fallit
Discipulumq; globum placidi sub tempore somni
Clam sibi nocturna xp̄m abstraxisse rapina
Conpositus simulatur ait fare inprobe custos
Responde celerata cohors si xp̄s ut audes
Dicere concluso fustim productus ab antro
Sopitus latuit cuius iacet intus amictus
Cuius adest ubias sed & angelus anne beato
Soluere contectum quam de uectare ligatum
Cum hora sit furti contraria cautius ergo
Cum dn̄o potuere magis sua liritea tolli
Mencita tuox uana ibi tamen ista figuram
Res habet egregiam iudeis constat ademptum
Quem nos deuoto portamus corpore xp̄m
Plange sacerdotes perituros plange ministros xxvii
Et populum iudea tuum p talibus ausis
Non tuba non unctus noniam tua uictima grata est
Quenam bella tibi clangat tuba rege perempto
Quis tuus uctus erit quae uerum amiseris unctum
Uictima quedabitur cum uictima pastor habetur
Discedat sinagoga suo fuscata colore
Ecclesiam xp̄s pulchro sibi unxit amore
Haec est conspicui radians in honore mariae
Quecum clarifico semp sit nomine mater
Semp uirgo manet huius seuisibus ad statis
Luce palam dn̄s prius obtulit ut bona mater
Grandia diuulgens miracula que fuit olim
Aduenientis iter haec sit redeuntis & index
Mox aliis conuiua potens in fragmina panis
Agnitus enituit quia uerus panis apertis
Semp adē oculis fidei quos gratia claros
Efficit ut dn̄m uiuentem cernere possint
Sepe dehinc proprios diuersis temporis horis

Discipulos manifestus adit uescentibus illis
Extemplo nunc ora ferens nunc piscis obusti
Atq; faui mandens epulis quorite docerit
Corporeas resesse dapes seseq; uideri
In membris quibus ante fuit formidine rursus
Plebis apostatice dnm quececa negasset
Cum foribus clausis resideret turba fidelis
Pace salutatis sese intulit atq; foratas
Cui didimus cognomen erat cum fratribus una
Non fuerat dubiamq; fidem subcorde gerebat
Donec rursus eo pariter residente ueniret
Quinum quam subtractus erat tunc limine clauso
Discipulo monstra relatos tactuq; probari
Constitit in medio non indignus apertum
Uulneris et mentem pacienter fere labentis
Agnitus hinc potius quod sit dubitantis amicus
Quisquis enim artificis ceca sub imagine fraudes
Instruit et uanas cupit exercere figuras
Non uult agnosci non uult sua facta requiri
Et latum sub nube doli nebulaq; recludens
Omnia sollicitos odit simulator amicos
Gnaros item dns petro piscante per aequos
Cum sociis captum esse nihil demittere lina
Indextras hortatur aquas mox gurgite clauso
Pendula flucti uagam traxerunt retia predam
Per trpicam noscendi uiam recia dignis
Lucida sunt precepta dni quibus omnis in illa
Dextra parte manens concluditur ac simul ulnis
Fertur apostolicis dno aduestia xpi
Nec pisces pruneq; uacant panis in uno
Discipulis inuenta loco quisnam ambigat untem
His rebus constare fidem quippe est aqua piscis
Xps adest panis scrque sps ignis
Hinc enim abluimur hoc pascimur inde sacramur
Tunc epulis [illegible] preceptor eos inuitat edendis
Alloquiis demore pus mensamque petentes
Vn animer nota dni bonitate fruuntur
Et xpm sensere suum modicoque paratu
Post quam uicta famis et sur rexere relictis
Rite thoris ancorde petrus sedi ligat alto
Explorat dns petrus annuit ergo nitentes
Pastor amans augere greges operario in omni

Expediens palmas nudat latus ast ibi thomas

[illegible]rte bono commendat oues commendat & agnos
[illegible] & ter no sermone monens ut terna negantes
Culpa recens parili numero purgata manere &
[illegible] sequenda docens pacem inquit omnis habere xxxiii
Pacem ferte meam pacem portate quietam
Pacem per populos monitis dispertite scis
Et mundum uacuate malis gentesq; uocari
Finibus ecunctis latus quatenditur orbis
Iussis mando meis omnisq; in fonte lauari
Haec ubi dicta pio dnis sermone peregit xxxiiii
Bethanie mox arua petit coramq; beatis
Quitantum meruere uiris spectare triumphum
Aeterias euectus abit sublimis inauras
Sed extra sedit patris totumq; gubernat
Iure suo quicuncta tenens excelsa uelima
Tartara post celum penetrat post tartara celum
Illiau lucis cernentes uultibus altas
Ille per nubes dnm tractusq; coruscos xxxv
Gestigiis calcare suis uenerantur adorant
Sidereasq; uias alacri subcorde reportant
Quascunctos deceant testes namiure fideles
Diuine uirtutis erant qui plura uidentes Innumerabilium
Innumerabilium scripserunt pauca bonorum
Nam sicuncta sacris uoluissent tradere cartis
Facta redemptoris nectotus cingere mundus Innumerabilium
Sufficeret densos perta uolumina libros

EXPLICIT LIBER SEDULII

OPUS PASCHALE DO GRAM

[illegible]

phisica tenet arithmetica musica geometrica astrologiam
& hicatenet dialectica rethorica grammaticam
loicatenet

OPUS PASCH[illegible]

65